

Čurda, hrdina jedné prohry

Městská divadla pražská nabízejí zajímavý pohled na tragickou postavu našich dějin

Představení Čurda, hrdina jedné prohry přinesl na scénu Rokoka režisér David Jařab, který je zároveň i autorem hry. V centru pozornosti stojí Karel Čurda, člen výsadku Out Distance vyslaného z Londýna na konci března 1942. Muž, jenž se dostal do situace, v níž měl na vybranou buď smrt, nebo zradu. Řečeno spolu s Winstonem Churchillem, zvolil zradu a smrti stejně neunikl. Dá se ale takto tragický osud převést do divadelního prostředí?

PAVEL ŠMEJKAL
redaktor Týdeníku FORUM

Karel Čurda v podání Martina Donutíla je na jevišti představován jako dva různí lidé. Parašutista, československý voják Karel Čurda a následně Karl Jerhot, zrádce a konfident gestapa. Spor mezi oběma částmi Čurdova života prolíná i do samotné hry.

David Jařab se podle vlastních slov, která jsou uvedena v rozhovoru v programu, nepokoušel o dokumentární divadlo, „přestože devadesát procent postav i situací se výrazně opírá o skutečnost“. Snažil se vytvořit poetický tvar, který by odrážel situaci v Čechách v době okolo atentátu na Reinharda Heydricha „komicky až sarkasticky, ale zároveň křehce a melancholicky“. Podle režiséra nepotřebují diváci žádné hlubší historické znalosti, aby hru pochopili.

Po zhlédnutí předpremiéry 24. února musím s režisérem nesouhlasit. Tragikomedie to v žádném případě není. A nepomůže tomu ani propojení s tradičním Švejkem, na což svojí stavbou odkazu-

Martin Donutil jako Karel Čurda a Renáta Matějčková jako jeho anděl strážný

je i úvodní dialog mezi paní Troníčkovou (Ivana Uhlířová) a čističem bot Jiráčkem (Robert Mikluš). Přestože samotná postava Jiráčka, jenž má být právě oním sarkastickým glosátorem, je určitě dobrým režiijním nápadem, jeho sarkastické či komické komentáře zkrátka nefungují tak, jak si zřejmě režisér představoval. Události okolo útoku na Heydricha a jeho smrti jsou totiž zatíženy příliš těžkým břemenem stovek mrtvých, vyhlazenými Lidicemi a Ležáky a perzekucí tisíců dalších lidí. Z toho si prostě legraci dělat nejde ani po osmdesáti letech od doby, kdy k tomu došlo.

Vskutku netradiční je, že představení nekončí na jevišti Rokoka, ale přímo na schodech Petschkova paláce, tedy v autentickém prostředí, kde se z vlastence a statečného vojáka Karla Čurdy stal zrádce a slabošský konfident Karl Jerhot. Do „pečkární“ musejí diváci dojít v rámci tzv. audiowalku, v němž jim do sluchátek zní dialog Karla Čurdy a jeho strážného anděla (Renáta Matějčková), který jej ale v oně hraniční chvíli nedokáže od tragického kroku uchránit.

K nejsilnějším místům celé hry rozhodně patří monolog, v němž pozůstala z rodiny tiskaře Vojtíška (Martina

Jindrová), na jejímž vyvraždění se Karel Čurda svojí zradou podílel, obžalovává zrádce jménem malé dcery mrtvých rodičů.

V hlavní dvojroli Čurdy a Jerhota, které lze na scéně poměrně jednoduše identifikovat podle nalepeného knírku, exceluje Martin Donutil, jemuž neměnně výrazně sekunduje Aleš Bilík v roli gestapáka Heinze Diaba, tedy muže, který měl Čurdu „na starosti“ a jemuž se po válce podařilo beze stopy zmizet.

Povedenou netradiční inscenací doprovází tištěný program, v němž je nejen zmíněný rozhovor s autorem a reži-

KAREL ČURDA

Narodil se 11. 10. 1911 v Nové Hlíně u Třeboně, s rodinou pak bydlel ve vedlejší Staré Hlíně. Do roku 1933, kdy nastoupil vojenskou službu, se živil jako dělník. Od listopadu 1935 zůstal v armádě jako dělesloužící až do června 1938, kdy na vlastní žádost odešel a stal se dozorcem finanční stráže. Sloužil ve Starých Hamrech a v Lošově u Olomouce a po okupaci pomáhal za hranice mnoha mužům, kteří se rozhodli odejít bojovat. V červnu 1939 pak sám přešel do Polska, odkud se dostal do Francie, kde se následně účastnil ústupových bojů a poté byl evakuován do Anglie. Od září 1941 do ledna 1942 prošel bojovým a parašutistickým výcvikem a 27. března 1942 byl vyslán do protektorátu jako člen výsadku Out Distance. Aktivně se podílel na odbojové činnosti, účastnil se například navádění britských letounů na plzeňskou Škodovku a připravoval sabotáže v Michelské plynárně v Praze. Po atentátu zamířil k rodině do Staré Hlíně, a ocitl se tak bez spojení s ostatními parašutisty. Psychické vypětí nevydržel a 16. června 1942 kolem poledne vstoupil do Petschkova paláce, kde gestapu prozradil většinu informací, které znal. Tím spustil vražednou mašinérii. Posléze si změnil jméno na Karl Jerhot, stal se „Němcem“ a po určité době působil jako aktivní konfident, který pomohl k zatčení několika dalších parašutistů a jejich pomocníků. Postupem času se z něj však stala alkoholická troska, kterou už ani gestapo nadále nevyužívalo. Pro zradu skončil 29. 4. 1947 na popravišti pankrácké věznice.

sérem Davidem Jařabem, ale i stručný Čurdův životopis či citáty z protokolů poválečného vyšetřování hloubky jeho zrady a ukázky z publikací, které se Čurdovi věnovaly. Trochu tak zamrzí dvě zřejmé chyby, které se v programu objevily. Čurda nebyl vyzbro-

jen pistolí Wembley (tam se hraje fotbal), ale Webley, a boží muka, jejichž nápis „Následujte Krista, odplata jest jistá – bude soud“ hraje v inscenaci důležitou roli, nestojí ve Staré Hlíně, ale hned vedle zvoničky ve vedlejší Nové Hlíně. ■